

[Predstavitev](#) | [Kje smo](#) | [Kontakt](#) | [Delovni čas](#) | [Novo-stripi](#) | [Novo-ostalo](#) | [Povpraševanje](#) | [Drobtinice](#) | [Galerija](#)

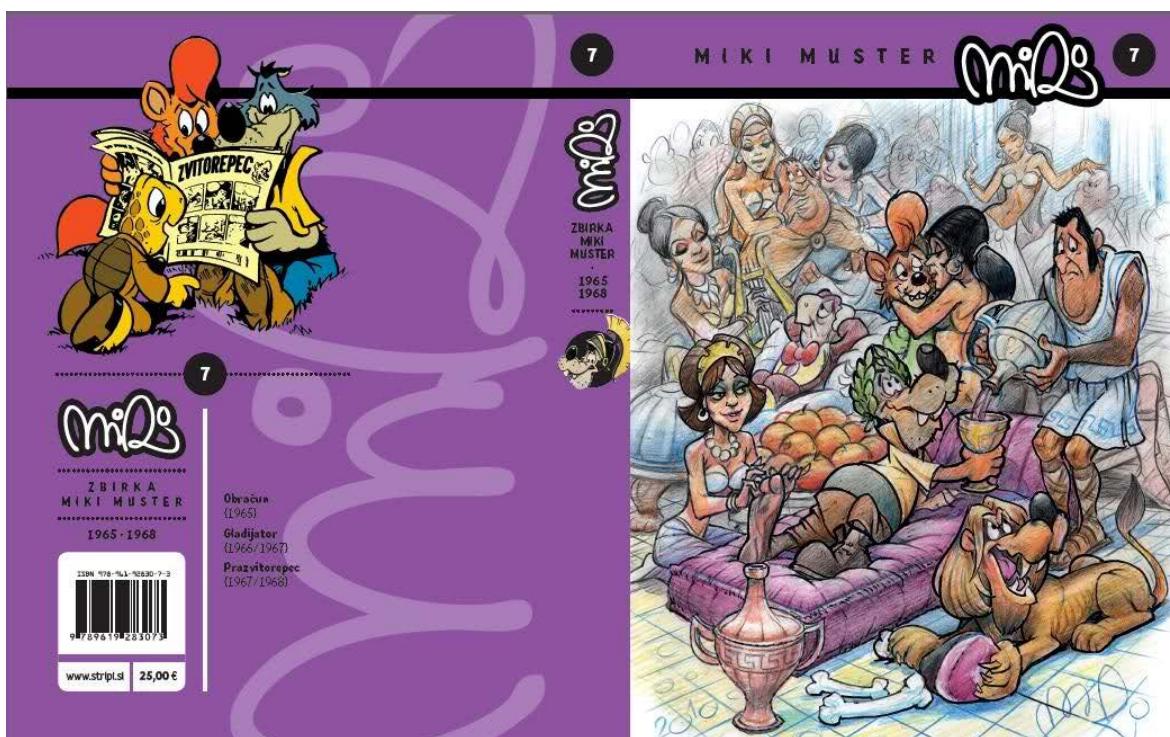
Drobtinice

29.02.2012

Malo za rajcina

Naslovnica 7. knjige Mikija Mustra - izid predvidoma aprila 2012

28.02.2012

STRIP KAO SIMBIOZA VRHUNSKE UMJETNOSTI I VRHUNSKE ZABAVE ILI MAUROVIĆ, ZAUVIJEK

Nisam imao tu mogućnost da budem suvremenik njegove karijere kao crtač stripa, jer je Andrija Maurović stripove prestao crtati prije nego što sam naučio čitati i pisati, odnosno prije nego što sam se fascinirao ovim medijem, kada sam krajem 60-ih i ranih 70-ih na kioscima iz tjedna u tjedan kupovao – i višekratno, u tih sedam ili petnaest dana koliko je iznosio razmak između novih brojeva, u njima uživao – „Panoramu“, „Super strip biblioteku“, „Crtane romane“, „Stripoteku“, „Zlatnu Seriju“, „Lunov Magnus Strip“, „Nikad robom“, „Strip art“, nešto kasnije „Cak“ i „Zov“.

Time je započelo moje strastveno čitanje i brižljivo kolecioniranje svih strip-izdanja do kojih sam mogao doći, da bih u svojim sljedećim životnim (i profesionalnim) fazama počeo pisati o stripu, baviti se uredničkim poslom, napisljetu postao i nakladnik koji je u mogućnosti tiskati strip-knjige i albine, jednim dijelom i one koje kao crtač potpisuje Andrija Maurović.

Dakle, iako mu ni po kojoj osnovi nisam mogao biti „suvremenik“, Andrija Maurović je definitivno onaj umjetnik oslikovljenih priča koji me od mojih formativnih godina „prati“ i koji me je svojim monumentalnim opusom potaknuo da izaberem strip kao jednu od bitnih određenica svoga života. Štoviše, u neku ruku Maurović je obilježio, pa i usmjeravao, moje bavljenje ovom autentičnom i autonomnom umjetnošću 20. stoljeća. Umjetnošću koja je sve donedavno – nemojmo zaboraviti – u javnosti, u boljem slučaju, tretirana kao štivo za djecu, a najčešće kao šund i proizvod niže kulture; sve to unatoč činjenici što je strip kao jedan od najmasovnijih i najomiljenijih medija zauzimao značajno mjesto u ovdašnjoj popularnoj kulturi i čitateljskoj svijesti.

Neovisno o takvom tretmanu stripa, što sam Maurovića više čitao, proučavao i analizirao, to sam ga više poštovao. Što sam činio već pomak naprijed u upoznavanju s njegovim stvaralaštvom, to sam postajao sve uvjereniji da se radi o iznimnoj umjetničkoj osobnosti koja je obilježila svoje vrijeme... Da nije toga, ne bi bilo ni spomenara „Mauroviću, s ljubavlju“.

Znatiželjnom osnovnoškolcu, koji je naprsto gutao sve vesterne koji su se prikazivali na televiziji i sve stripove, napose vesterne, tako je davne 1975. svečanost za oči i užitak za dušu predstavljala naslovna stranica (reklama) knjige izazovna naziva „Čudesni svijet stripa“, na kojoj se kočoperio sugestivni crtež/kadar iz nekog meni sasvim nepoznatog vesterna. Naravno, nisam ni prepoznao autora tog crteža, ali taj je kadar imao nešto „uzvišeno“ wild-westovsko u sebi, sadržavao je atmosferu, životnost, punoču, ali i eleganciju, bio je crtački bespriješan i bogat, jednom riječju „dručki“. Impresionirao me je otprve i „Čudesni svijet stripa“ naručio sam bez ikakvog razmišljanja.

Kada sam koji tјedan kasnije iz knjige – zapravo iz intervjuja koji je u njoj objavljen – saznao da je autor tog strip-crteža Andrija Maurović, crtač kojega sam dotad znao ponajviše po „čuvenju“, a što se tiče stripova jedino po onima koji su mu bili objavljeni u ediciji „Strip-strip“ (nažlost, kvaliteta tiska tih roto-svezaka neobičnog, položenog formata baš i nije bila nešto, ali i takva kakva je bila omogućila mi je da kao dječak spoznam da se radi o originalnom pristupu, punokrvnim junacima – s kojima sam proživiljavao svaku situaciju u kojoj bi se našli, bogatoj naraciji i etičkoj komponenti koja je izbjjala iz skoro svake stranice stripa), jednostavno sam se zarazio.

Plakat 1. Maurovićeve izložbe stripa (Zagreb 1976/7)

I, nakon ponovnog iščitanja „Trojice u mraku“, „Crnog Jahača“ i „Misterija Zelenih močvara“ postao sam svjestan da mi Maurovićevi vesterni zapravo znače isto što su mi tada primjerice predstavljale knjige „Rat dugmadi“ i „Pustolovine Huckleberry Finna“, ili film „Sedmorica veličanstvenih“. Jedino se u sve to nekako nije uklapalo da je Maurović bio naš, domaći autor, a Louis Pergaud i Mark Twain, odnosno John Sturges nisu. Såmo se po sebi nekako podrazumijevalo da želim doznati što više o autoru tih ostvarenja, ali i o stripu uopće. Susret s časopisom „Pegaz“ krajem iste 1975. godine, s Maurovićem na naslovni šestog broja, njegovim stripom i esejem o njemu, samo je još više učvrstio tu moju nakanu.

Usljedile su godine potrage i istraživanja onoga o čemu je bilo riječi i što je bilo naznačeno u Rustemagićevom intervjuu i Munitićevom eseju.

Potrage koja je ponajprije bila određena time što sam mladenačke (gimnazijске) dane proveo u Pazinu, gradiću u kojem su se skupljala stripova mogli izbrojiti na prste jedne ruke (kao srednjoškolac ipak sam uspio i osobno upoznati starog majstora i u dva navrata provesti ugodna poslijepodneva s njim); ali odlaskom na studij u Zagreb, sate, dane i tjedne počeo sam provoditi u bibliotekama i čitaonicama, uspostavljati kontakte s majstorovim suvremenicima... polako se je, korak po korak, preda mnom otvarala sva ta veličina, originalnost i osebujnost strip-stvaralaštva, pa i buran životopis Andrije Maurovića.

Fotografski – najprije sam njegove stripove čitao u „Plavom vjesniku“, pa u „Horizontovom zabavniku“, predratnim tjednicima „Oko“ i „Mickey strip“, zatim u kompletima prijeratnih „Novosti“, dok je pravo iznenadenje predstavljao NDH-aški „Zabavnik“ i poslijeratni „Horizont“ za koje mi je odmah – na prvi pogled – bilo jasno da predstavljaju nešto najbolje što je Maurović nacrtao u stripu.

Usput rečeno – još prije fakulteta počeo sam se baviti novinarstvom, a jedan od mojih prvih tekstova o stripu bio je upravo intervju s Maurovićem – objavljen je u veljači 1980. u riječkom „Valu“. Nakon što sam mu posao primjerak „Vala“, stari majstor mi je – na moje iznenadenje – zahvalio razglednicom. Shvatio sam da mu je istinski bilo drago što je razgovor s njim izašao u novinama, pa makar se radilo o „provincijskom omladinskom listu“...

I kako bi uznapredovala moja istraživanja i nova saznanja, tako bih pisao o Mauroviću i njegovom strip-stvaralaštvu, uglavnom u izdanjima kuće „Vjesnik“ (najvažniji mi se čini feljton „Taj stari, dobar, uvijek mladi Maurović“ što ga je u šest nastavaka u svojim subotnjim brojevima objavio list „Vjesnik“), a ponešto i u omladinskoj štampi, za koju („Polet“) sam tada bio profesionalno vezan. Diplomski rad se nije isključivo odnosio na njega – tema je bila povijest hrvatskoga stripa – ali je Maurović bio ono ime koje je dominiralo.

I, konačno, kao rezultat ranije spomenute potrage i istraživanja – jedne od središnjih ličnosti hrvatskoga umjetničkog i kulturnog života od sredine tridesetih pa u nekoliko narednih desetljeća dvadesetog stoljeća, istoga onog značenja kakvo u književnosti pripada Miroslavu Krleži, u likovnoj umjetnosti Ivanu Meštroviću i Krsti Hegedušiću, u pjesništvu Antunu Branku Šimiću i Tinu Ujeviću – „Istarska naklada“ iz Pule objavila mi je 1986. monografiju jednostavno nazvanu „Maurović“.

Uz dodat najiscrpniju studiju o Mauroviću i kompletну stripografiju, monografija je donijela i osam njegovih kompletnih stripova, s kojima sam – najjednostavnije rečeno – htio prikazati sve faze majstora stripstvaralaštva, žanrovsku i stilsku raznovrsnost. „Podnaslov“ monografije je glasio „osam remek-djela jednog od najvećih svjetskih majstora stripa“, a taj slogan smo koristili i u njezinoj prezentaciji. Većina kolega-kritičara i stripaša smatrala je da sam takvim podnaslovom pretjerao u Maurovićevom glorificiranju.

Ali i dan-danas, sa skoro četvrtstoljetnim odmakom i s još cijelovitim uvidom u povijest devete umjetnosti, siguran sam da nisam pogriješio.

Štoviše, Andrija Maurović nesumnjivo je, uz Miltona Caniffa, Carla Barksa, Vinsora McCaya, Georgea Herrimana, Wallacea Wooda, Elzi Crisler Segara, Huga Pratta, eventualno Hala Fostera, Willa Eisnera, Jeana Girauda i Edgara P. Jacobsa, jedno od najvećih imena stripovne umjetnosti i stripovnoga pripovijedanja uopće, u ravni s onim malobrojnim autorima koji su uspjeli postići ono najumjetničkije, ono najoriginalnije, ono crtački najbravuruznije, ali i ono što se može nazvati stripovski najnadahnutije, najsensibilnije, najingenioznije i najfascinantnije... u više od stoljeća dugoj povijesti medija.

Nakon objavljivanja monografije i nadalje sam, ovisno o prilikama i mogućnostima, sudjelovao u projektima vezanim za objavljivanje pojedinih Maurovićevih stripova; njega sam kao zaštitni znak stripa na ovim prostorima koristio na grup-nim izložbama stripa koje sam organizirao u zemlji i inozemstvu...

Unazad dvije godine u okviru izdavačke kuće „Vedis“ osmislio sam biblioteku „Maurović“, putem koje će – zajedno s drugim kolegama nakladnicima – nadam se, uspjeti ne samo ljubiteljima stripa i poklonicima velikog majstora, nego i svekoliko hrvatskoj kulturi, ostaviti u naslijeđe što je moguće veći dio njegova maestralnog opusa. Nadam se da će možda i tom bibliotekom potaknuti stvari koje smatram važnima i neophodnima, a koje se dosad nisu uspjele realizirati. Među ostalim, devedesetih godina u gradu Zagrebu nije prošao moj prijedlog da se po Mauroviću, kao genijalnom stripalu svjetske klase i kao „dobrom duhu“ hrvatske metropole, nazove jedna od zagrebačkih ulica. Istina, Mauroviću u ulici dodijelili u prigradskom naselju Sesvete, ali to nije to. Isto tako, na razumijevanje nije naišla ideja da se Mauroviću objavi ako već ne monografija, onda barem reprezentativan izbor stripova na engleskom (eventualno i francuskom) jeziku, kako bi se preskočila jezična barijera u prepostavljenoj međunarodnoj afirmaciji.

Ali upornošću i strpljivošću, traženjem po svim mogućim izvorima, prikupljanjem i odabirom materijala, što je od prvotne ideje do konačne realizacije trajalo skoro cijelo desetljeće, a intenzivno posljednje tri godine, uspio sam prirediti spomenar kojeg imate u rukama.

Namjera mi je bila da se na jednom mjestu dokumentira i sačuva što više onoga što je o Andriji Mauroviću pisano i što se na njega reflektilo unatrag pola stoljeća, ali i da učinim korak dalje u „sistematizaciji, analizi i stavljaju u odgovarajući kontekst“ opusa „autentičnog velikana europskog i svjetskog stripa“.

Spomenar je bio zamišljen kvantitativno skromnije, ali tijekom svakog novog tjedna i mjeseca angažmana na „Mauroviću, s ljubavlju“ građa se sve više proširivala te sam shvatio da bi skromnost u ovom slučaju bila „grijeh“. No, zbog nemogućnosti da spomenar u konačnici ima osamsto ili tisuću stranica (obim za kojeg smo uspjeli prikupiti materijal, a što junak knjige nesumnjivo zasluguje), bio sam prisiljen na određenu selekciju.

Bez obzira na to, na stranicama koje slijede naići ćete – većim dijelom kronološkim redom – na desetine i na stotine tekstualnih i slikovnih priloga, kao i novinskih i inih faksimila o Mauroviću (dobrim dijelom ujedno su to i prilozi o povijesti stripa na našim prostorima), na niz najraznovrsnijih „posveta“ i „hommagea“ koje je za života i nakon smrti doživljavao, pa i brojne zanimljivosti i trivije, uključujući kontroverze i osporavanja koji su ga s vremena na vrijeme pratili. Kako god i što god bilo u spomenaru, u pravilu se radi o odnosu „s ljubavlju“ – ili barem „s poštovanjem“ – prema Mauroviću, njegovom djelu i stripu uopće.

Druččije valjda nije ni moglo biti jer kao suautoři spomenara stoje akademici, sveučilišni profesori, povjesničari umjetnosti, redatelji, književnici, novinari, kulturnjaci, crtači stripova, fotografii, likovni i filmski kritičari, strip-urednici, izdavači, publicisti, stripofili...

Andrija Maurović i Veljko Kruličić, Zagreb, Pantovčak 45, (balcon Maurovićeva stana), 9. prosinca 1979

U želji da će ovaj spomenar, ova „dokumentaristička kronika“ svjetski jedinstvene i fascinante strip-karijere – koja je ponajprije obilježena eksplozivnom kreativnošću, savršenom simbiozom vrhunske umjetnosti i vrhunske zabave, ali i nesposobnošću i neznanjem ovašnje sredine da tijekom života prepozna genijalca u svojim redovima – biti vjerodostojan izvor i da će inicirati i neka nova, možda i obuhvatnija od dosadašnjih, istraživanja o Andrijinom životu i djelu, sa zadovoljstvom, pa i ponosom prepuštam vas „Mauroviću, s ljubavlju“.

Veljko Kruličić

Knjigo lahko kupite v Strip.art.nici Buch

27.02.2012

Zbirko 345 stripov – tudi prvega Batmana – so prodali za 2,6 milijona evrov

Stripovski zavlad je skoraj 20 let nedotaknjen ležal v kleti
24. februar 2012 ob 20:28
New York - MMC RTV SLO

Pravo zakladnico ilustriranega veselja, zbirko 345 redkih stripov, ki jih je še kot deček kupil nekdanji lastnik, so na dražbi v New Yorku prodali za 2,6 milijona evrov.

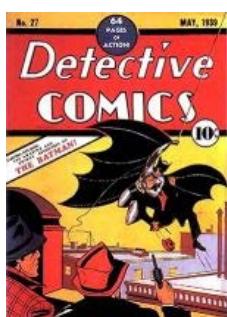
V zbirki so bile po poročanju The Independenta nekatere najbolj iskane stripovske izdaje, med drugim odlično ohranjena kopija stripa Detective Comics No 27, v katerem se prvič pojavi Batman. Ta strip je ob izdaji leta 1939 stal 10 centov, na dražbi pa so ga prodali za več kot pol milijona dolarjev (390 tisoč evrov).

Prvi superman za 225 tisoč evrov

Ta obsežna stripovska zbirka je bila nekoč ponos **Billyja Wrighta**, nabral pa jo je že v otroških letih. Wright je umrl leta 1994, stripi pa so od takrat naprej ostali nedotaknjeni v kleti njegove hiše v Virginiji. "Neverjetno je bilo videti, za koliko so jih prodali," se je čudil **Michael Rorrer**, Wrightov pranečak, ki je na stripe naletel, ko je čistil hišo po smrti svoje tete. Wright svoji družini o zbirki menda nikoli ni spregovoril niti besedice, še več pa je vredna, ker je zanje kot deček odlično skrbel in znal ob pravem času kupiti strip.

V zbirki je tudi prva številka stripa Action Comics iz leta 1938, v kateri je premierno "nastopil" Superman. Natisnili so 200 tisoč izvodov prve številke, danes pa se jih je ohranilo le še okoli sto. Za prvega Supermana je na newyorški dražbi kupec odštel približno 225 tisoč evrov. Nad zbirko je bil navdušen tudi **Lon Allen** iz dražbene hiše Heritage Auctions, ki je stripe prodala. "Ta zbirka ima upravičeno prostor v zgodovini velikih zbirk stripov. Gre za eno tistih zbirk, za katere ljudje, ki se s tem ukvarjajo, mislijo, da preprosto ne obstaja več," je povedal Allen.

B. Ti., povzeto po The Independentu

Vrednost 27. številke stripovske Detective Comics, v kateri se prvič pojavi Batman, je iz prvotne cene 10 centov ob izdaji leta 1939 zrasla na pol milijona dolarjev, kot je bil zanje na dražbi pripravljen odštetni bogati zbiralec. Foto: DC Comics / Bob Kane / Wikipedia

Vir: <http://www.rtvslo.si/kultura/drugo/zbirko-345-stripov-tudi-prvega-batmana-so-prodali-za-2-6-milijona-evrov/277573>

24.02.2012

Kultura

Zombiji, dinozavri in pošasti pod posteljo

Magija stripovskega dialoga med otrokovim univerzumom ter dolgočasnim svetom odraslih

Max Modic | Mladina 8 | 24. 2. 2012

Calvin je šestletni fantič, Hobbes njegov plišasti tiger, skupaj pa sta komičen par, ki je ameriškemu časopisnemu stripu vrnil svežino. Watterson malega navrhanca ni ustvaril po sinovem modelu, še manj z njim obuja svoje lastno otroštvo. Calvin prej odraža avtorjevo odraslost, sooča se z dilemami in vprašanji, ki si jih zastavljamo tisti, ki smo se postarali, ne da bi pri tem odrasli, in zato niti ne tako globoko v sebi skrivamo pobalina, ki hoče, da za vsako ceno obvelja njegova. Calvin simbolizira uživanje v nezrelosti, ki si je kot odrasli ne smemo več privoščiti, hkrati pa ponuja spontan, trezno zvedav pogled na naravne zakonitosti, človeške značaje in družbene norme. Watterson je svojega junaka poimenoval po Jeanu Calvinu, francoskem teologu in reformatorju cerkve, ki je vpeljal nauk o predestinaciji, plišastega tigra Hobbesa pa po angleškem filozofu Thomasu Hobbesu, teoretičku absolutizma, čeprav mu je po značajki plati za model v prvi vrsti služila njegova mačka po imenu Sprite.

Več v tiskani Mladini.**Vir:** <http://www.mladina.si/109599/zombiji-dinozavri-in-posasti-pod-posteljo/>

24.02.2012

Diareja

Vir: <http://www.mladina.si/>

24.02.2012

Izjave tedna, Mladina 08/2012

"Če bi bila negativna energija res to, kar obljublja v imenu, bi bila Slovenija energetska velesila."

Aktivistka BARBARA RAJGELJ, na Twitterju, o izvozni priložnosti.

Vir: <http://www.mladina.si/109513/izjave-tedna/>

22.02.2012

Sporna "Avantura u Kongu"

BELGIJSKI SUD DONEO ODLUKU DA TINTIN NIJE RASISTA

Belgijski sud je u petak odbacio zahtev da se zabrani strip o Tintonovim avanturama u Kongu zbog toga što se u njemu promoviše rasizam i kolonijalizam, prenosi Guardian

U dokumentu prвostepenog suda u Briselu se odbacuju navodi da izdanje "Tintin u Kongu" iz 1946. шiri rasnu mrжну, што je kriterijum prilikom odlučivanja da li je prekršen belgijski zakon o zabrani rasizma. Ova odluka je objavljena u petak.

Avanture Tintina, serija stripova belgijskog autora Žorža Remija, koji je pisao pod pseudonimom Erže, ponovo stиč globalnu popularnost nakon шto je holivudski reditelj Stiven Spielberg napravio animirani film o dečaku novinaru i njegovom psu Snovlju.

Međutim, Bjenvu Mbutou Mondondu, Kongloancu iz Brisela, priča "Tintin u Kongu" nije bila nimalo zabavna kao i brojnim njegovim sunarodnicima. Naime, on je proveo poslednje četiri godine tužeći izdavača i vlasnike autorskih prava na Tintina pred civilnim i krivičnim sudovima.

„Ova knjiga sadrži slike i dijaloge manifesta rasizma i vredna prirodu ne samo crnaca već i čitavog čovečanstva“ – navodi Ahmed L'Hedim njegov advokat. „Prosto je nepodnošljivo za mog klijenta da njegova deca dođu u blizinu ove knjige i osete se uvređeno“.

Izdanje iz 1931. godine opisuje Tintinov put u Belgijski Kongo i kotorverzan je zbog toga što opisuje kolonijalizam i rasizam, kao i povremeno nasilje prema životinjama. Belgijski autor Remi je svojevremeno pravdao radnju tog strip rečima da predstavlja refleksiju tog vremena, ali je kasnije govorio da nije u potpunosti zadovoljan tim radom.

Strip je prvi put izашao 1930. a reizdat je 1946. i od tada se ne prestano suočavao sa kritikama javnosti.

Britanska komisija za rasnu jednakost je 2007. optužila neka izdanja Tintina da prikazuju crne Afrikance „kao majmune koji govore kao živi imbecili“. Britanska edicija stripa "Tintin u Kongu" nije međutim zabranjena ali se sada prodaje sa upozorenjem na naslovni da sadrži uvredljivi sadržaj.

Belgijski sud je saopštilo da je strip napravljen u vreme kada su kolonijalne ideje preovladavale i da ne postoje dokazi da je Erže, koji je umro 1983., nameravao da širi rasizam.

„Jasno je da ni priča, niti činjenica da je strip pušten u prodaju nemaju za cilj stvaranja straha i neprijateljskog ili ponižavajućeg okruženja“, saopštilo je sud.

Advokat Mbutua kaže da će sigurno podneti žalbu na ovu presudu: "Gospodin Mbutu će sa ovim slučajem ići koliko god daleko to bude bilo potrebno".

U Belgiji su neustrašivi dečak reporter i njegov pas Snovi redak svetski prepoznatljiv nacionalni simbol te je javnost veoma osjetljiva na optužbe koje se pominju u vezi sa njim.

U Kongu se pak sećaju da su bili belgijska kolonija do 1960. godine, a između 1885. i 1908. zemlju je na brutalan način vodio kralj Leopold II. Procenjuje se da je osam do deset miliona stanovnika Konga ubijeno u tom periodu.

[Objavljeno: e-Novine, 13.02.2012.godine]

Priredio: Zoran Đukanović

20.02.2012

Meksikajnarji prijezdijo v Kranj

17. Februar 2012

Avtor: Tea Derguti

Spoznejte avtorja Meksikajnarjev Smiljaniča in Pušavca, ki že brez zadnjih dveh albumov veljajo za enega najobsežnejših in najpomembnejših v zgodovini slovenskega stripa.

 Welcome to Mexico, chicos!

Welcome to Mexico, chicos!

V ozadju Mexico, levo Smiljanić in desno Pušavec.

Tretji del stripovske serije, fantje prispejo v Mehiko in začne se jim na polno dogajati.

Kdo so **Meksikajnarji?** Pentalogija, od katere so zaenkrat izšle tri knjige, zadnja lansko leto, je plod sodelovanja kranjskega risarja Zorana Smiljaniča in **scenarista Marjana Pušavca**. Njun navdih je malokomu pozna zdobjava o Slovencih, ki so v času habsburške monarhije prostovoljno odšli v Mehiko skupaj z Maximiljanom, mlajšim bratom cesarja Franca Jožefa, ki ga je tja zaradi imperialističnih interesov za cesarja nastavil Napoleon III. Tako lahko spremljamo zdobjavo dvotirno, po eni strani Maksimiljanovo, ki je **osnovana na resničnih dogodkih**, pri zdobjvi štirih slovenskih priseljencih pa sta se avtorja lahko izživljala in jih postavljala v različne situacije, ki pa so se s prihodom vojne v Mehiki močno zaostrovale. S tremi izdanimi deli lahko torej preberete čez polovico zdobjave o Meksikajnarjih.

Smiljaniča zagotovo pozname po njegovih stripih v Mladini, **Hardfuckers**, zbrani so tudi v tri zbirke, gre pa za, kakor pritiče Mladini, politično vsebino. Ta je bila tudi organizator večera, kjer smo govorili o Meksikajnarjih. Potrebno je pohvaliti delo Mestne knjižnice Kranj, saj so se na ta večer dogajali kar trije dogodki naenkrat, torej pohvala organizatorjem zaradi obilice prieditev. Kmalu pa se nadejajte tudi predstavitve sveže izdaje Smiljaničevih del pri Buchu, med njimi bodo tudi strip, ki jih je ustvarjal za Klub ljubiteljev glasbe npr. **Hiša Metoda Trobca**. O teh delih smo ga tudi povprašali v **intervjuju**.

Ogleda pa so vredni tudi 1991 ; Zadnja vojna, Zokiju v spomin, Še pomnite, tovariši?, Družinske zdobjave, 1945 ; 1943, v katerih pogosto obrača ideoleske konstrukte iz otroštva, tako postanejo junaki četniki ki pobijajo partizane. Če pa se boste kdaj lotili branja Slovenske ustave, si vzemite njegovo, stripovsko verzijo.

Pušavec, avtor scenarija, torej zdobjave, pa je tudi **avtor dveh literarnih del**, Zbiralci nasmejov je zbirka pripovedi, ki parafrazirajo naslove filmov, dogajajo se v Kranju ter Niklas in Petra Bermudzky: povest o stanju. Povedal nam je, s čim se trenutno ukvarja, link do strani pa najdete tule: <http://www.almakarlin.si/>. Izplača se jo spoznati.

Novinarka: Tea Derguti
Snemalec: Miha Nosan
Montažer: Uroš Šterbenk

20.02.2012

Mladina 07/2012 - Izjave tedna

"Takšnim izjavam se čudim, glede na to, da sem bil minister za obrambo, kjer je veliko diplomacije."

Zunanji minister KARL ERJAVEC, na zasljanju v državnem zboru, o neupravičenih dvomih o njegovih diplomatskih izkušnjah.

Vir: <http://www.mladina.si/109291/izjava-tedna/>

20.02.2012

Diareja**Vir:** <http://www.mladina.si/>

17.02.2012

V današnji prilogi Dela - Kult

Delo, 17.02.2012 00:00:00

Stripovski novosti**Jeremiah ter Calvin in Hobbes**

Slovenija je bogatejša še za dva klasična strip: pri Studiu Risar so izdali slovenski prevod prvih treh številk (zdrženih v en album, imenovan Integral 1) legendarnega Jeremiaha slovitega belgijskega stripnika Hermanna, založba Didakta pa je poskrbela za v slovenščino prevedeno zbirko stripov Billja Wattersona o Calvinu in Hobbesu z naslovom Nekaj pod posteljo se slini.

Kakor je povedal Sandi Buch, lastnik edine specializirane trgovine s stripom pri nas, bo mojster Hermann, ki ga je Francija leta 2009 imenovala za viteza umetnosti in pisarja, naslednje leto obiskal Slovenijo. Takrat pri Studiu Risar napovedujejo tudi nov zvezek zgodb idealista Jeremiaha in njegovega ciničnega pajdaša Kurdyja Malloyja, ki se v postapokaliptičnem svetu, prežetem z rasnim in verskim fanatizmom, ponorelo naravo, eksperimentalnimi laboratoriji, utopičnimi kolonijami, denarnimi mogotci in navadnimi smrtniki, prebijata iz dneva v dan.

Precej manj tematične, a nič manj pronicljive so dogodivščine šestletnika Calvina in njegovega plišastega tigra Hobbesa, ki je v njegovi domišljiji pravi pravcati tiger in njegov najboljši prijatelj. Bill Watterson je svoja junaka risal v obdobju 1985–95, objavljali so ju v 2400 časopisih v 50 državah sveta, prodanih pa je bilo tudi 45 milijonov albumov. Watterson, ki je prepričan, da časopisi obstajajo zato, da so v njih lahko stripni, je Calvin in Hobbesa risal deset let, nakar se je nehal ukvarjati s stripom.

Calvin (imenovan po francoskem teologu in reformistu Jeanu Calvinu, začetniku kalvinizma) je bister deček, ki ne zna biti pri miru, tiger Hobbes (po angleškem filozofu Thomasu Hobbesu, avtorju Leviatana) pa ga pri tem pogosto miri in mu razlaga določene stvari. Strip, namenjen tako mlajšim kakor starejšim bralcem, kar poka od kritičnih pogledov na družbo in obravnava Calvinove odnose s prezaposlenimi starši, sošolko Suzy, učiteljico in varuško, ki je deček, milo rečeno, ne mara.

Staš Ivanc

Vir: <http://www.delo.si/arhiv/iskalnik>

17.02.2012

V današnji prilogi Dela - Kult

Delo, 17.02.2012 00:00:00
5 predmetov

5 predmetov Zorana Smiljanića

Stripar Zoran Smiljanić kolobari med stripom, ilustracijo, karikaturo, oblikovanjem, scenaristiko in filmsko publicistiko. Lani je izdal tretji del stripovskega seriala Meksikajnarji, ponatisnili so kulturni serial Hardfuckers, pred kratkim pa je zrisal tudi projekt državnega zborna in ustavnega sodišča, Ustava v stripu, namenjen predvsem mladim, ki je na ogled na spletnem naslovu državnega zborna.

Z grozo belega papirja se srečuje skoraj vsak dan. Bel papir je tečen kot dojenček: vedno lačen, vedno mu nekaj manjka, vedno zahteva pozornost, delo, skrb in nego. Če svojega dela ne opravi, kot je treba, se dere in mu gredi življenje. Če pa mu v prazen prostor izjemoma uspe narisati kaj dobrega, je občutek nepopisen in neznosni dojenček takrat zadovoljno čebbla.

Kolt ni pravi, ampak zelo dobra replika. Pravega orožja ne mara, tudi pokanja ne, teži njegove replike, ki tako lepo leži v roki, pa se tudi ni mogel upreti. Razmišlja, da bi dal v kolt vgraditi daljinca, tako da bi s pritiskom na sprožilec spremenjal tv-programe.

Ko je bil najstnik, so mu starši dali ultimat: »Če hočeš na štop po Jugoslaviji, moraš najprej z nama v kamp na morju.« Upiral se je na vse kriplice, nazadnje pa popustil. »V 'brezveznem' kampu sem potem spoznal ljubezen svojega življenja in se imel krasno, tisto famozno potovanje na štop pa ni bilo nič posebnega.« Storž je pobral pod nekim borovcem v kampu in je zdaj star 34 let.

Kotiček režiserja in scenarista Sama Peckinpaha je sveta polica – Sam je zaznamoval Zoranovo odraščanje, ustvarjanje in pogled na svet. Prebral je vse knjige o njem, ki jih je dobil v roke, eno sta skupaj z Marcelom Štefančičem tudi napisala, stokrat pregledal njegove filme, največkrat noro intenzivno Divjo bando, ki je neizčrpljiv film za vsa življenska obdobja.

Rad ima plazilce, zlasti kuščarje. Večjega je kupil v Los Angelesu kot prvo igračo za svojega takrat še nerojenega sina. Manjšega je 16 let pozneje v Hundertwasserjevem muzeju na Dunaju sin kupil njemu. Krog je sklenjen. • **S. Š.**

Vir: <http://www.delo.si/arhiv/iskalnik>

16.02.2012

Čenča

februar 2012

Vir: http://www.dnevnik.si/nedeljski_dnevnik/klub/cenca

16.02.2012

Zvezdi za "očeta" Simpsonovih in ameriško ljubljenko Jen Aniston

Matt Groening navdih za serijo črpal iz lastne družine

16. februar 2012 ob 09:16

Los Angeles - MMC RTV SLO/STA

Svojo zvezdo na hollywoodskem Pločniku slavnih je dobil Matt Groening, ustvarjalec serije Simpsonovi, kmalu pa bo ta čast pripadla tudi igralki Jennifer Aniston.

Groeningovo zvezdo so na Pločniku slavnih odkrili v torek, čast pa je sprejel v spremstvu figur Barta in Homerja Simpsona iz omenjene serije. Zvezdo je producent, stripar in animator dobil le nekaj dni pred predvajanjem jubilejnega 500. nadaljevanja omenjene serije na ameriški televiziji, ki bo 19. februarja.

Animator se je v nagovoru med drugim zahvalil svojemu očetu Homerju in materi Margret. Pri ustvarjanju animirane serije in oblikovanju likov Homerja Simpsona, njegove žene Marge ter njunih otrok Barta, Lise in Maggie, ki jih je naselil v izmišljeno mesto Springfield, je namreč navdih črpal iz lastne družine.

Jen kraljica romantičnih komedij

Zvezdo Anistonove, ki bo že 2462. zvezda na Pločniku slavnih, bodo odkrili 22. februarja. Anistonova je v 90. letih zaslovela v vlogi vselej nesrečno zaljubljene Rachel v televizijski seriji Prijatelji.

Na velikih platnih jo je bilo mogoče med drugim videti v ljubezenskih komedijah In prišla je Polly, Ljubezen se zgodi ter Marley in jaz.

A. K.

Figure iz Simpsonovih so že januarja leta 2000 dobile zvezdo na Pločniku slavnih, nedaleč stran od Groeningove zvezde, ki je 2459. po vrsti.

Foto: EPA

Vir: <http://www.rtvslo.si/zabava/iz-sveta-znanih/zvezdi-za-očeta-simpsonovih-in-ameriško-ljubljenko-jen-aniston/276943>

15.02.2012

Forum Ljubljana, Zavod za umetniško in kulturno produkcijo, Metelkova 6, SI-1000 Ljubljana, Slovenija
tel. +386 1 2319662, fax. +386 1 4338074, core@mail.ljudmila.org, <http://www.stripburger.org>

DELOVNI NASLOV!**Stripi na temo dela****Vsi delajmo zastojn!**

Letošnja posebna številka Stripburgerja je posvečena delu v vseh njegovih oblikah. Ja, prav ste prebrali, tej grdi besedi na d-.

V teh burnih časih smo priče spremembam v paradigmata dela. Nekoč je delo bilo sestavni del preživetvene strategije, zatem način samozražanja, dandanes pa ga ne ločimo več od prostega časa. Kako sploh definirati delo? Je to razumsko voden postopek, ki vodi k nekim očitljivim ciljem, ali pa je to kar vsaka človeška dejavnost, pri kateri je nekaj ustvarjeno? Ali gre samo za plačano delo, ki je poplačano s plačo ali mezdo, kaj pa prostovoljno delo? Je mar delo tisto, ki je ustvarilo človeka, ali pa velja prav nasprotno, da smo mi tisti, ki dajemo pomen svojim ustvarjalnim dejavnostim, in jim rečemo delo? Kaj pa umetnosti? Ali umetnik ustvarja ali dela? V njegovem primeru: kakšna je razlika med tema dvema pojma?!

O naravi dela v sodobni družbi je mogoče načeti mnoga vprašanja. Zaradi izmazljive narave definicij dela smo vam pripravili seznam pojmov, namigov in izhodišč, povezanih z delom, ki vam, dragi avtorji, lahko poslužijo kot vir navdihov, ko se boste soppadali s to zahtevno temo. Pričakujemo družbeno angažirane stripe, toda tudi čisto zasebna razmišljanja na temo dela, položaja in pravic delavcev ali umetnika kot delavca, pa tudi čisto zabavnosmešen stripe, lahko so tudi žeht! Naj ne bodo politično korektni, to je za šleve, pričakujemo polnokrvne stripe, ki bodo v prihodnosti postali pogosto citiran vir, lahko pa so tudi vsaj zabavni!

Spodaj je seznam izhodišč in idej, ki je priporočen, ni pa predpisani. Vzemite si svobodo in obdelajte tudi kakšno drugo sorodno idejo, ki se vam zdi plodna:

Delo kot:

- vir preživetja
- muka, napor
- tipično človekova dejavnost
- nujno zlo
- štos, fora, hec, zajebancija
- »Kdor ne dela, naj ne je!“
- delo kot božanska dejavnost – »creatio ex nihilo«
- delo vs. počitek
- čakanje na delo (Zavod za zaposlovanje)
- delo vs. antidel
- delo doma
- ročno vs. intelektualno delo
- tabu dela / prepoved dela
- prekerno, začasno, sezonsko, honorarno delo
- deloholizem
- pripravnštvo
- stavka / zavračanje dela
- legalno in ilegalno delo/delo na črno
- prostovoljsko delo
- sindikati
- zgodovina dela
- izkorisčanje delavcev: sweatshopi, suženjsko, prisilno delo
- fitness in telovadnice: "working out"
- delitev dela
- delo in spol
- delo in starost
- delo in spoštnost (prostitutke, žigoloji, ipd)
- delo danes vs. delo nekoč (manufacture, cehovska združenja, itd)
- »Delaj manj, ustvari več!«
- stigmatizacija tistih, ki ne delajo
- »gastarbeiterško« delo: delo v tujini / delavci iz tujine
- karkoli drugega, kar se vam zdi, da "deluje"

Ob izidu antologije je predvidena tudi potupoča razstava in druge spremne dejavnosti (delavnice, jam sessioni, itd).

V skladu z geslom Vsi delajmo zastoj! delo ne bo honorirano.

ROK ZA ODDAJO PRISPEVKOV: 31. maj 2012.

TEHNIČNE PODROBNOSTI:

Format knjige: 235x170 mm

tisk: črno-belo

Poslani fajli naj bodo:

- lineart: vsaj 600 dpi resolucije, višina 240 mm
- grayscale: vsaj 300 dpi resolucije, višina 240 mm

PRISPEVKE POŠLJITE NA:

burger@mail.ljudmila.org

ali

Stripburger / Forum Ljubljana, Metelkova 6, SI – 1000 Ljubljana, Slovenia, Europe

15.02.2012

Na današnji dan

15. februar 2012 ob 00:00

Ljubljana - MMC RTV SLO

1948 se je rodil ameriški risar stripov Art Spiegelman.

Vir: <http://www.rtvslo.si/kultura/na-danasjni-dan/slovo-skladatelja-glinke/142509>

14.02.2012

75 godina Princa Valianta

Ovaj 13. februar je za sve ljubitelje «Princa Valianta» širom sveta veliki dan. Naime, danas se navršava 75 godina od kako je objavljena prva tabla ovog stripa!

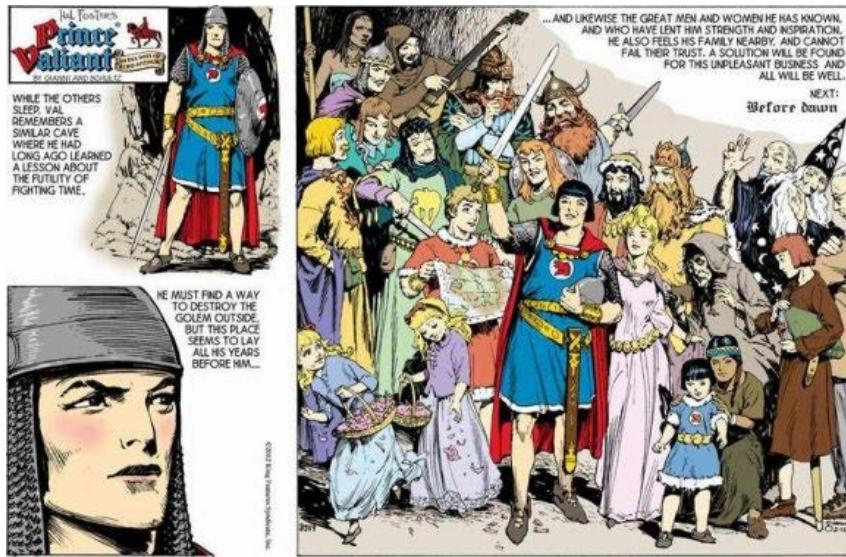

Odrastanje ljubitelja stripova sredinom i u drugoj polovini XX veka verovatno je bilo nemoguće, a da isto ne obeleži **saga o prinцу Valiantu**. Ovaj strip punih 75 godina izlazi svake nedelje u novinama širom SAD-a, pa iako su glory days avanturističkih stripova odavno za nama, «Valiant» je, uz «Fantoma» i «Mandraka», i dalje tu da nas na njih podseća.

I kod nas ovaj strip ima veliku tradiciju, jer je maltene od svog nastanka izlazio u nekadašnjoj Jugoslaviji, a pomenimo legendarnu Stripoteku, u kojoj je «Valiant» imao svoje mesto godinama, dok je novosadski Marketprint objavio maltene kompletan Fosterov opus (u prvih 16 tomova sakupljene su sve table koje je on nacrtao) u kvalitetnom izdanju. Danas «Valiant» na ovim prostorima izdaje Zagrebačka naklada, a američki Fantagraphics je pre nekoliko godina krenuo sa reprintom stripa u koloru.

Što se tiče aktuelnih autora, koji su preuzeли strip od autorskog tandemra koji su činili otac (crtež) i sin (scenario) Murphy, mada su strip prilagođili današnjem vremenu, udajili su ga od onoga što je krasilo rad njihovih prethodnika. I, mada su, zanimljivo, upravo oni kreirali najdužu Valovu avanturu – i jednu od najboljih – ono što je usledilo nakon te epizode, sakupljene u zbirci «Daleko od Kamelota», sve je dalje po svom kvalitetu od kako te epizode, tako i od brojnih koje joj prethode... No, za ovu priliku, **Gary Gianni i Mark Schultz** su na jedan veoma lep način podsetili čitaoca na tradiciju dugu 75 godina i ujedno ukazali poštovanje **Haroldu Fosteru i Johnu Cullenu Murphyju!**

Jučerašnja tabla stripa, 3914. po redu, iako relativno jednostavna, verujem da je izmamila veliki osmeh svima onima koji vole «Valianta», a prate strip i dan-danas...

Obratite pažnju na čarobnjaka Merlinu, on je u desnom delu i sigurno vam neće biti teško da ga prepozname... Zapravo, obratite pažnju na gospodina koji stoji desno od Merlinu: to je veliki Hal Foster, a levo od čarobnjaka je John Cullen Murphy.

Srećan rođendan, prinče!

Vir: <http://www.stripovi.com/magazin/75-godina-princa-vailanta/215/>

13.02.2012

Kaj je 'narobe' s tem dekletom?

Spremenili so jo v 'manga junakinjo'!

Če ste že kdaj prebrali ali le videli kakšen manga strip, boste v teh predelanih fotografijah videli marsikatero podrobnost z manga junaki. Katera od teh fotomontaž je najbolj uspela, pa presodite sami!

Manga v japonsčini pomeni strip, drugod po svetu pa označuje japonski strip. Branje mang je pri nas še zmeraj neke vrste subkultura, medtem ko je na Japonskem popolnoma vsakdanje. Po mangah namreč posegajo čisto vsi – vsak lahko najde nekaj zase: tako lahko otroci prebirajo enostavnejše in zabavne zgodbice prijubljenih junakov, odrasli imajo seveda svoje tematike, med katere vključujemo tudi manga pornografijo.

Osamu Tezuka, ki je bil eden najbolj znanih avtorjev manga stripov in ki je dejansko začetnik te zvrsti, takšne kakršno jo poznamo danes, je priznal, da si je določene fizične značilnosti svojih junakov in junakinj 'izposodil'. Osamu naj bi se pri ustvarjanju junakov zgledoval po nekaterih Disneyjevih.

Predstavljamo pa vam galerijo manga fotomontaž. Nekateri umetniki so namreč s pomočjo photoshopa in drugih grafičnih orodij skušali ustvariti čisto prave manga junake ... Katera vam je najbolj všeč?

Manga dobesedno pomeni: proste (svobodne) podobe oziroma slike.

Vir + več slik: <http://moskisvet.com/clanek/zanimivo/kaj-je-narobe-s-to-fotografijo.html>

13.02.2012

Komentar

Da se ne bo Zdravko Duša preveč čudil negativnim komentarjem ob zmazku o Violah, ki ga imenuje strip, naj si prebere spodnji članek, mogoče bo dobil idejo za nadaljevanje svoje umetnije.

...

BiH | Objavljeno 13.02.2012. u 11:37

Na utakmici Challenge kupa

Navijači Maribora skandirali "Nož, žica, Srebrenica"

Rukometnaši Gradačca su proteklog vikenda igrali prvu utakmicu osmine finala Challenge kupa u kojoj ih je porazio domaći Maribor 30:22 (12:9). Međutim, dešavanja na parketu zasjenila su navijačka skandiranja, bolje rečeno vrijedanja na nacionalnoj osnovi.

Piše: D. Brkić

"Bilo je dobacivanja i psovki, što je karakteristično za svaku utakmicu. No, u četvrtoj minuti se, sa tribine gdje su bili smješteni domaći navijači, prolomilo "Nož, žica, Srebrenica". Odmah sam reagovao kod delegata koji je potom upozorio navijače da će biti izbačeni iz dvorane ukoliko takvo skandiranje ponove, kaže službeni predstavnik RK Gradačac Mirza Taletović.

Naredbu delegata EHF-a navijači okupljeni u skupini "Maribor supporters" su ispoštovali skoro do kraja susreta.

"Nekoliko minuta prije kraja oni su ponovo skandirali "Nož, žica, Srebrenica", nakon čega su izbačeni iz dvorane. Na platou ispred dvorane su oštetili autobus naših navijača. O ovom incidentu bit će obavješten EHF, dok će rukovodstvo RK Gradačac zauzeti stav nakon sjednice koja je zakazana u pondjeljak uvečer", kaže Taletović.

Inače, za Gradačac nastupa Rašid Osmanović koji je rodom iz Srebrenice i koji je u genocidu ostao bez svojih najmilijih. Kada je riječ o eventualnom izvinjenju RK Maribor, Taletović ističe kako ono još uvijek nije pristiglo na klupsku adresu. Međutim, direktor RK Maribor, Andrej Bauman, je rekao kako ga ponašanje navijača ne raduje te da će se klub u narednom periodu pozabaviti ovim problemom.

Revanš utakmica se igra 18. februara u Gradačcu, a iz RK Gradačac već najavljuju kako će pojačati mjere sigurnosti.

Vir + video: <http://www.sarajevo-x.com/bih/navijaci-maribora-skandirali-noz-zica-srebrenica/120213058>

13.02.2012

Garfield

13.02.2012

Na današnji dan

13. februar: Snoopy, si kaj videl mojo modro odejico?

Smrt avtorja stripa Peanuts
12. februar 2012 ob 00:17
Ljubljana - MMC RTV SLO

Leta 2000 je dan potem, ko je umrl avtor komičnega stripa Peanuts Charles M. Schulz, strip še zadnjič izšel v različnih časopisih.

Strip je skoraj 50 let neprekinitno izdajala cela vrsta časopisov (skupaj jih je bilo okrog 2 600) v 75 državah - in čisto vse je narisal sam Schulz. Poseben je bil strip tudi zato, ker je bil eden od prvih, ki se ni osredotočil na le enega ali dva junaka, ampak celo skupino prijateljev. No, glavni je bil seveda Charlie Brown, tisti revež v rumeno-črnem puloverju, ki ni preveč obvladal baseballa in spuščanja papirnatih zmajev.

Zasedbo so dopolnili še Snoopy, mali beagle z bujno domišljijo; Linus, filozof, ki se ni mogel odtrgati od svoje odejice; gospodovalna Lucy; Schroeder, virtuoza na klavirju in zvest Beethovnov obožvalec; ter seveda ptiček Woodstock.

V priloženem posnetku si oglejte uvod v film o Charlieju Brownu.

Vir: <http://www.rtvslo.si/kultura/na-danasjni-dan/13-februar-snoopy-si-kaj-videl-mojo-modro-odejico/142462>

10.02.2012

Kultura

Viole in Violent

Zdravko Duša in Damijan Stepančič sta naredila strip o eni najbolj prepoznavnih, pa tudi zloglasnih mariborskih znamenitosti – navijaški skupini Viole

Vanja Pirc | foto: Marko Pigac | Mladina 6 | 10. 2. 2012

Te dni je bilo v središču Maribora opaziti pešce, ki so postavali pred starimi hišami z razdrapanimi fasadami. Pomikali so se od ene do druge, in čeprav njihova pot ni bila dolga, so kljub neznosnemu mrazu naredili sedemnajst postankov. Sedemnajst postankov za sedemnajst slik, ki sta jih po pročeljih zapuščenih hiš premišljeno izobesila avtor scenarija Zdravko Duša in ilustrator Damijan Stepančič ter jih povezala v ulični strip Violent.

V njem nastopa ena najbolj prepoznavnih, pa tudi zloglasnih mariborskih znamenitosti – navijaška skupina Viole. Obeta se nogometna tekma, še več, veliki derbi med Mariborom in Olimpijo, in Viole v kleni mariborščini napovedo, da bodo večerjali »žabje krake«. Jasno je, da se obeta tudi nasilje, nato padejo prvi udarci, po zraku letijo petarde, posreduje policija in uide ji le prvi Viola; zmagošlavno se prebije na stadion s transparentom: »Mi smo Maribor.«

Več na: <http://www.mladina.si/109095/viole-in-violent/>

10.02.2012

Franco Juri: Končno!

10.02.2012

Mladina 06/2012 - Izjave tedna

"Kar ošpice dobim, ko vitim te 'kulturnike', kako 'čikajo travo', se 'majo fajn' in za drag denar lažijo po svojih kulturnih rovih pod zemljo. Na tem področju se v Sloveniji že dolgo godi očitno krivica in diskriminacija. Samo da v levo 'prdneš', pa takoj prileti kak evro dol."

Pater MARJAN KOKALJ, v Demokraciji, o urbani kulturni sceni.

Vir: <http://www.mladina.si/109020/izjave-tedna/>

10.02.2012

Diareja

Vir: <http://www.mladina.si/>

10.02.2012

Čenča

februar 2012

Vir: http://www.dnevnik.si/nedeljski_dnevnik/klub/cenca

09.02.2012

Lavričev plakat za Mafest

09.02.2012

AFRIČKE PUSTOLOVINE - 3
(Julio Radilović & Zvonimir Furtiner)**Realizam kao vera i kao kišom okupani prizori**

Postoji uvek razlika između onoga što radimo i onoga kako to racionalizujemo. I tu nema principijelne razlike kada govorimo o kritičaru ili o umetniku. Julesova racionalizacija je bespovorna vera u realizam. Kada govorim o nerealističkim stilizacijama on zapada u simplifikaciju, ubičajene stereotipe doktrine realizma, doktrine koja gotovo izjednačava realizam sa zanatstvom. Ono, što, međutim, Jules sam radi u svojim najboljim delima nešto je mnogo suptilnije i moćnije od „čistog zanatstva realizma“. Reč je o transcedenciji do kreativnih vrhunaca u kojima crtačka magija ostavlja zanatstvo (kao svoj predušlov) miljama iza sebe. Dakle, da ponovim, i to istim redosledom, da bih izbegao bilo kakvu dilemu oko vlastitog pozicioniranja unutar Julesovog opusa. Dragulji ovog opusa su *Kroz minula stoljeća*, *Afričke pustolovine*, *Kapetan Leši* i *Herlock Sholmes*. Četiri stripa i četiri žanra, istorijski, avanturistički, ratni i humoristički. U njima je nadišao zanat realizma i ponudio magiju vizuelnog pripovedanja. Između Julesa zanatskog profesionalca i Julesa čarobnjaka, uvek biram čarobnjaka. Kako je postigao magiju? Prepuštajući se hedonizmu i bravurama vizuelnog pripovedanja, a ne propo-vedanjem zanatstva realizma, što je Jules u nekim intervjuiima činio. Time nam, međutim, nije odgonetnuo tajnu svojih najboljih stripova. To i nije zadatak umetnika i ostaje na drugima da se ovim odgonetanjem muče. Jedan od mogućih odgovora potpisnika ovih redova: ono što je pretpostavka crtačkog zanata najbolje je tek kada iščezne u magmi priče. Kada je ogoljeno, onda dobijamo rutinu profesionalizma bez magije.

Ovdje je takođe reč o onome što povremeno pokušavam da objasnim kao specifičnu razliku (*differentia specifica*) svojstvenu za crtače kao što su Dan Barry, Warren Tufts ili Sergio Tarquinio. Oni su stvaraoci kao kišom okupanih, bistrih stripskih prizora. Iako je intuitivno poslušao savet Noela Sicklesa (a da ga verovatno nikada nije ni čuo) da njegovi junaci treba da imaju izgužvane pantalone, Julesov vizuelni svet delimično pripada i toj ali i jednoj drugoj paradigmi, dakle ne samo onoj u kojoj su suvereni kraljevi Milton Caniff i Frank Robbins. Julesov crtački svet se nalazi između dva pola realističke stilizacije, Caniff-Robbinsovog, sa jedne strane i Barry-Tufts-Tarquinijevog, sa druge. Ipak, osećam da je bliži crtačima koji su stvarali blistave prizore i kod kojih crnoča tuša nema toliko miris prašnine nego pre intenzivan sjaj. Dakle, uloga crne koja postaje sjajna pod rukom nekih crtača, a nekih drugih ne, mogla bi biti deo odgovora na pitanje da li je realistička stilizacija jedan jedinstveni blok, ili se mnogo poluodgonetnih tajni krije ispod „generičkog imena“ realizam.

Fraser iz Afrike i Afrički romani Edgara Wallacea

Šezdesete godine su decenija koja je napravila puni luk od procvata do stagnacije domaćeg stripa. 1960. je godina kada Plavi vjesnik, najznačajnije izdanje u istoriji stripa u Hrvatskoj, koje je zasluživalo moju podeljenu odanost isto onoliko koliko i prema Politikinom Zabavniku, nakon šest godina od svog prvog pojavljivanja ulazi u svoj zlatni period. Grupa autora okupljena oko Plavca je fascinantna: Maurović, braća Neugebauer, Borivoj Dovniković, Julio Radilović, Zvonimir Furtiner. Krajem šezdesetih situacija će biti radikalno drugačija: Jules ostaje jedini crtač od originalne grupe iz Plavog vjesnika. Novih značajnijih imena nema. Strip će favorit u oseći sve do nove plime koja nastupa sedam godina kasnije (1976) sa Poletom i Novim kvadratom. No, o toj drugoj i drugačjoj priči pisao sam, verujem, dovoljno drugim prilikama.

Postoji mogućnost da je Belamyjev *Fraser iz Afrike* (1960-1961) poslužio kao motiv da se kod nas uradi nešto srođno. Dok je Belamy u periodu između 1959. i 1960. preuzeo *Dana Darea* od Franka Hampsona, neposredno nakon toga se, takođe u Eagleu, pojavio Belamyjev *Fraser iz Afrike* po scenariju Georgea Beardmorea. Nastale su ukupno tri priče, *Izgubljeni safari*, *Kradljivci slonovače* i *Vlasnici robova*. 1990. godine izašao je reprint sve tri epizode u jednoj knjizi (64 stranice) s predgovorom Normana Wrighta. O uticaju ovog Julesovog možda i nesvesnog uzora, dok je započinjao da stvara Afričke pustolovine, nemamo nikakvih direktnih dokaza. Čak i ako bi bilo tako, Afričke pustolovine ne bi imale nimalo razloga da budu snishodljive pred ovom mogućom početnom inspiracijom. U svojim najboljim pasažima, one staju rame uz rame ili čak nadmašuju *Fraser-a iz Afrike*. I *Fraser iz Afrike* i Afričke pustolovine poseduju osvežavajući izostanak kolonijalnog rasizma. To su bile nove paradigmе egzotike.

O mogućim uticajima „Afričkih romana“ Edgara Wallacea (dvanaest romana o junaku Sandersu objavljenih između 1911. i 1928. godine) na Afričke pustolovine ima, međutim, nekih tragova. Prvi trag pronašao sam na webu u odrednicu o Juliju Radiloviću koju daje Kaukapedia, a koju prenosi Lambikova inače dosta pouzdana Comiclopedia. Obe, međutim, donose pogrešnu informaciju tvrdеći da je reč o adaptaciji Wallaceovog romana *Sanders iz Afrike*, što jednostavno nije tačno. Ipak, iako su Wallaceovi romani smešteni u drugačiju deceniju i pripadaju znatno drugačijem duhu vremena, sam Radilović kaže da je početna inspiracija za Afričke pustolovine potekla iz dugih večernjih razgovora sa Furtingerom. Jules je sam predložio Furtingeru strip na temu vodiča u Africi, razgovor se nadovezao na romane Edgara Wallacea, a Furtinger, mađioničar stripskog scenarija, započeo je smesta da ispreda priču iz koje će nastati prva epizoda Afričkih pustolovina – *Pobuna u Kiboku*. Obilje likova kojima je Furtinger zasuo svog najboljeg crtačkog sadruga, dakle upravo ono što je druge crtače umelo da doveđe do očajanja, za Julesa je predstavljao izazov sa kojim se bez straha već susreo u trilogiji *Kroz minula stoljeća*. To što je rad na prepunim detaljnim prizorima konjičkih borbi u *Minulim stoljećima* platio totalnom psihičkom i fizičkom iscrpljenošću koja ga je na više meseci udaljila od crtačkog posla 1959. godine, nije Julesa odvratio. I opet je Furtinger, avanturista u stvarnom životu u godinama pre drugog svetskog rata (izviđač, učitelj gitare, grobar, lučki radnik u Aleksandriji) sa dioptrijom naočara minus 4,5 znao da nam sa Julesom ispričovala novu priču. Zaplivali su zajedno u jednu od najvećih vlastitih avantura i podarili nam dragi kamen iz Afrike.

(originalno objavlјivanje: „**Kvadrat**“ br. 21, Bizovac, 2009)

Zoran Đukanović

07.02.2012

Franco Juri: Berači

Vir: <http://www.dnevnik.si/>

07.02.2012

Izjave tedna - Mladina 05/2012

"Zakaj se pa poročita dva 70- ali 80-letnika. Najbrž ne zato, da bi imela otroke."

Minister za delo, družino in socialne zadeve IVAN SVETLIK, v odzivu na "kompromisni" predlog družinskega zakonika, o prokreativni funkciji družine.

Vir: <http://www.mladina.si/>

07.02.2012

Na črni listi Simpsonovi, Spiderman in Superman ostajata

Nevarne lutke za iranske otroke

Iranski inštitut za intelektualni razvoj otrok je prepovedal prodajo lutk iz risanke o Simpsonovih, ni pa prepovedal Supermana in Spidermana, ker "podpirata zatirane", je poročal iranski časnik Šark.

Simpsonovi so se tako pridružili lutki Barbie na dolgem seznamu igrač, filmov in glasbe, ki so prepovedani v Iranu. Iranske oblasti trdijo, da s tem ščitijo Irance pred "invazijo zahodne kulture".

Iranska policija je minuli mesec zaprla na desetine trgovin, ker so prodajali barbikes, ki jih je inštitut za intelektualni razvoj otrok označil za "trojanskega konja".

V Iranu imajo sicer svojo različico konservativno oblečene Barbie: Saro in njenega brata Daro, poroča nemška tiskovna agencija dpa. (STA, mh)

Vir: <http://www.mladina.si/108978/na-crni-listi-simpsonovi-spiderman-in-superman-ostajata/>

06.02.2012

Na današnji dan

5. februar 2012 ob 00:00
Ljubljana - MMC RTV SLO

1929 je v časopisu prvič izšel humoristični strip They'll Do It Every Time, ki še vedno izhaja.

Vir: <http://www.rtvslo.si/kultura/na-danasjni-dan/5-februar-prvi-obiskovalci-so-se-sprehodili-med-mojstrovinami-ermitaza/142297>

06.02.2012

Calvin in Hobbes odslej razgrajata tudi v slovenščini

Izšel je strip Nekaj pod posteljo se slini
5. februar 2012 ob 19:23
Ljubljana - MMC RTV SLO

Imeni imata po francoskem teologu in političnem filozofu, toda njuno modrovanje se vrti predvsem okoli pisanja domačih nalog, razgrajanja po dvorišču in podobnega. To seveda ne pomeni, da nas Calvin in Hobbes nimata česa naučiti.

Calvin in Hobbes, zdaj že vrsto let upokojeni strip ameriškega striparja **Billa Wattersona**, je svojevrsten fenomen: v času največjega razmaha ga je dnevno objavljalo kar 2.400 časopisov v 50 državah po svetu.

Nihče ni bolj iskren ali pronicljiv kot otroci

Toda s čim je Waterson pravzaprav pritegnil narod, ki mu veliko pomeni tradicija stripa v dnevnem časopisu in je imel zato od nekdaj na tem področju ogromno ponudbo, pa naj je šlo za Garfielda, Schulzove Peanuts ali Dilberta Scotta Adamsa? Na prvi pogled gre namreč "zgolj" za strip o dogodivščinah navihanege šestletnika Calvina in njegovega plišastega tigra Hobbesa, ki je v njegovih očeh čisto pravi, živi tiger in njegov zvest prijatelj. Toda prek povsem "vsakdanjih" zapletov - pa naj se Calvin izogiba pisanku domače naloge ali pa se pretvarja, da je astronaut na misiji raziskovanja vesolja - strip v "skeče" vpleta razmišlanja o življenju, svetu in bivanjskih vprašanjih, kot so pač videti skozi oči šestletnika. Vključuje tudi kritične poglede glede družbenih tem, kot so komercializem, prevladujoč vpliv množičnih medijev, onesnaževanje okolja in tako dalje.

Ne boste ju srečali na vsaki pižami in škatli kosmičev

Mimogrede, poseben nauk o načelnosti je verjetno tudi drža precej (za medije) odljudnega Billa Wattersona, ki bi bil - po vzoru tega, kar je na primer Jim Davis naredil s svojim **Garfieldom** - lahko že multimilijonar, a je vedno dosledno zavračal vse ponudbe t. i. merchandisinga in predloge za filmske adaptacije; Calvin in Hobbes tako poznamo predvsem in samo kot stripovska junaka.

Ali, kot v spremni besedi piše **Pat Oliphant**, "dela Billia Wattersona so prezeta z nečim mističnim". "V rokah ne držite navadnega stripa. Vsebuje namreč razsežnosti, ki jih je bilo nekoč mogoče najti v Krazy Katu Georgea Herrimana in pozneje v Pogu Walta Kellyja. Vendar je tega že davno in po njuni smrti v svetu stripovske umetnosti ni bilo ničesar, kar bi lahko nadomestilo njune stvaritve. Zdaj imamo Calvina in Hobbesa."

16 let je že, odkar sta se Calvin in Hobbes - vsaj, kar se novih stripov tiče - poslovila od ameriških časopisov. (Vrnila sta se še leta 2005 z izdajo antologije The Complete Calvin and Hobbes, ki je, mimogrede, s slabimi 12 kilogrami najtežja knjiga, ki se je kdaj uvrstila na New York Timesovo lestvico najbolj prodajanih knjig). Bistveno manj, natančneje dva tedna, pa je minilo, odkar je izšel prvi strip s Calviniimi in Hobbesovimi dogodivščinami v slovenščini. Zvezek **Nekaj pod posteljo se slini** (Something Under the Bed Is Drooling) v prevodu **Klemna Perka in Jerneja Jurena** je izšel pri založbi **Didakta**, in sicer v okviru projekta Knjige za vsakogar (kar v praksi pomeni, da stane pičlih pet evrov). S podporo MOL-a bodo tako v tem in prihodnjem letu postopoma izšli širje zvezki, nadaljevanje pa je najverjetnejše odvisno od odziva bralcev.

Ana Jurc

V svetu je bilo prodanih že 45 milijonov izvodov knjig z zbranimi stripni Calvina in Hobbesa. Foto: Založba Didakta

Plišasti tiger, ki je v fantovih očeh seveda še kako živ, je po navadi tudi dežurni krivec za vse težave, v katere se uspe spraviti Calvinu. Foto: Založba Didakta

Bill Watterson, ki je strip prenehal izdajati, ker je po svojem mnenju z njim povedal vse, kar je hotel povedati, se je medijem od nekdaj tako temeljito izogibal, da je obvezal za "J. D. Salingerja naše dobe". Foto: Založba Didakta

03.02.2012

E-stripi

Skočite tudi na <http://www.e-stripi.si/>, kjer vas čaka brezplačno branje.

03.02.2012

ice.Dnevnik.si Novice/Pop/Kultura

portret Igor Kenk junak grafičnega romana Kenk

"Z mojim kolesom se lahko odpelje samo pravi kandidat!"

Pop/Kultura - petek, 03.02.2012 Tekst: Iva Kosmos

Ljubljana - Igor Kenk je baje najbolj znan Mariborčan v Kanadi. In najbolj iskan tat koles na svetu. V preteklih letih so po kanadskih časopisih o njem pisali velike članke, reportaže in portrete z bombastičnimi naslovni. Kaj je hotel narediti s 3000 kolesi, ki so jih našli v njegovi hiši in garažah, ki jih je najel v Torontu?

Mariborčan Igor Kenk je v Kanadi znan kot najhujši tat koles v zgodovini te države. Pred dvema letoma je tam izšel njegov grafični portret z naslovom Kenk, ki so ga pred kratkim prevedli tudi v slovenščino in pravkar izdali pri Cankarjevi založbi. (Foto: Bojan Velikonja)

Je norec ali prerok novega pogleda na svet? Prevarant ali filozof? Njegov status nastajajoče "urbane legende" in "kulturne ikone", kot so ga imenovali časopisi, se je potrdil, ko je Igor Kenk postal glavni junak grafičnega portreta oziroma novinarskega stripa z naslovom Kenk. Grafični roman je nastal na podlagi več kot 30 ur videogradiva, ki sta ga Jason Gilmore in Alex Jansen posnela v letu pred Kenkovo arretacijo ter policijsko racijo, ki je odkrila omenjeno množico koles. Strip, ki ga je zrisal Nick Marinkovich, napisal pa Richard Poplak, je nekaj kanadskih časopisov uvrstilo med najboljše izdaje v letu 2010. V Sloveniji ga je pred kratkim izdala Cankarjeva založba, izid knjige pa je ob Javnji agenciji za knjigo podprt tudi zavod Maribor 2012 - Evropska prestolnica kulture.

Črna luknja ukradenih koles

Z Igorjem Kenkom se dobimo na hladen ljubljanski dan; prikolesari na Prešernov trg, s katerega je namenjen na Šmarno goro. Ob pogledu na moje kolo iz torbe povleče orodje, zategne razmajane vijke in popravi sedež, zmaje z glavo in ga označi za "šrot". Vmes nam pripoveduje, kako je dobro leto preležal v kanadskem zaporu kot tarča zaporniških tolp. Sprašujemo ga, ali drži, kar beremo v stripu, in pričakujemo, da se bo odzval na obtožbe o kraji, drogah ali fizičnem napadu, a se postavni kolesar razjezi nad nenavadnim detajlom: "V knjigi so napisali, da sem svojo bivšo zdvojkral zaradi velike riti, in to ni res. Jaz nikoli v življenju nisem nikogar zdvojkral! Le rekel sem jih, da se je malo zredila, za tri do štiri kilce, in me je zanimalo, ali je to potencialni indeks, ki gre v napačno smer!"

V redu, kakšna je torej njegova verzija zgodb? "Kje hočeš, da začneva? Ko sem bil star eno leto? Vse je povezano," trdi Kenk. Na kratko, rodil se je v Mariboru in je bil že od nekdaj ponosen na svojo samostojnost ter izjemne fizične in intelektualne sposobnosti. Družina je bila stroga, oče "prelep, a avtoritativni človek", zato je izpod ene avtoritete zbežal pod drugo takoj, ko je lahko - in postal član policije. A policija svojeglavost prenaša še slabše kot družina, zato je sledila odpoved. Malo pred osamosvojitvijo se izseli v Kanado in odpre Kolesarsko kliniko, edino trgovino, v kateri, kot so zapisali v stripu, "kupec nima vedno prav". Posel teče dobro in Kenk v najboljših časih zaposluje pet ljudi, a delavnica kmalu postane zloglasna kot črna luknja, kamor izginjajo ukradena kolesa. Torontčane, ki so prijavili ukradeno kolo, celo policija napotí kar neposredno v njegovo delavnico. Sledi policijska racija, več obtožb, ki jih policija sicer ni mogla dokazati, in več kot enoletni pripor.

Imamo vse, kar potrebujemo!

In zakaj ravno kolesa? "Ne gre za kolesa, gre za samozadostnost!" V njegovem hitrem govornem toku ujamemo, da to nekako pomeni, da delaš transparentno in v prid ljudi, ob tem služiš dobro, a držiš svoje potrebe na minimumu, predvsem zato, da ti ni treba delati kompromisov, pri katerih je glavni motivator denar. "Sicer pa so kolesa prekrasna stvar! Tam leži kolo, ki ga je nekdo odvrgel, ker mu manjka guma in nekaj ležajev. Vzameš ga in neseš domov. pride nekdo, ki mu manjka kakšen del in bi mu v trgovini pobrali 30 evrov, a mu ga jaz dam za deset in smo bratci!" Njegova živiljenjska filozofija je namreč ta, da živimo v svetu, kjer smo že proizvedli vse, kar potrebujemo, zato ni nobene potrebe, da bi kupovali novo. Vse lahko najdemo na smetiščih, kramarskih sejmih in boljših trgih.

Toda njegovo filozofijo delijo le redki. "Strankam sem ponujal nove zračnice za štiri evre, rabljene pa zastonj. In ne! Hoteli so novel! Čeprav sem dal enako garancijo za oboje. Zračnica je pač zračnica - če nima luknje, je v redu. Toda ljudje imajo oprane možgane!" Tudi sam ničesar ne kupuje. Iz principa. Vse, kar ima na sebi, prihaja z boljšaka, stane le nekaj evrov in je v precej dobrem stanju: "Le majico mi je nekdo kupil, za deset evrov - butec!" Zanimivo je, da v stripu nekakrat primerja Kanado, deželo, kjer v smeti mečejo še uporabne stvari, s Slovenijo, v kateri smo, kot se spominja, "vse uporabili". In kje je Slovenija dvajset let po njegovem odhodu? "Ni še tako hudo, a jih dohitavamo," je prepričan Kenk.

Žlahtna subverzivnost

In še ta skrivnost: kaj naj bi počel s 3000 kolesi? Nič, pravi, enostavno so se nabrala skozi leta, ker pač ne proda vsega. "Če sodim, da nisi pravi za določeno kolo, ti ga ne prodam! Ne zanima me tvoj denar, imam ga čez ušesa. Samo pravi kandidat se bo odpeljal z mojim kolesom! Če te videvam s kolesom, ki ga nisi vzdrževala, si potencialna težava. Če hočeš kupiti drago kolo, a nimaš denarja za odlično ključavnico, ti ga bodo speljali in ne bo nihče zadovoljen. Največja vrednota pa je ta, da sva oba zadovoljna. Če sprejemam denar od ljudi, verjamem, da je moja dolžnost, da jih poučim, kaj je najboljše za njih!" modruje Kenk. Transparentna trgovina, kjer lastnik reciklira še vedno uporabne odpadke in poskrbi, da boš plačal najmanj. Kolikor lahko - vse lepo in prav. Ampak: ali je dejansko ukradel tista kolesa? Odločno pravi, da ne. Je pa kupoval od drugih in se mu zdi normalno, da se med vsemi kolesi, ki jih je kupil v šestnajstih letih, najde tudi kakšen odstotek ali več ukradenih.

Richard Poplak, producent stripa, je na kanadski televiziji pripovedoval o tem, kako se je s Kenkom zapletel v razpravo o moralnosti kraje. Poplak naj bi mu dokazoval, da če kupuješ novo in dobro kolo za dvajset dolarjev, ki ti ga prodaja odvisnik od drog, najbrž že veš, da nekaj ni v redu in je pri tem prišlo do nekakšne eksploatacije. "Že, ampak to veš tudi tedaj, ko kupuješ čevlje za dvajset dolarjev," naj bi mu odvrnil Kenk. Bil je prepričan, da njegovo početje ni nič drugačno od večine stvari, ki jih počnemo na vsakdanji ravni. V tem je tudi lepota Kenkovega načina razmišljanja, je prepričan Poplak: "Ljudje vznenirja to, da v Igorjevem početju, ki ga obsojajo, vidijo sebe." Sicer pa Kenka najbolj moti, da so ga doslej v medijih prikazovali kot "norca". A to morda niti ni tako nenavadno. Norec je namreč že od Shakespeara naprej figura subverzivnega govorca, tistega, ki - zaščiten s statusom neprištevnosti - lahko izreče krute resnice in osvetli vse tisto, pred čimer si zatiskamo oči in kar izkrivila podobo našega lepega in urejenega sveta.

Vir: <http://www.dnevnik.si/novice/kultura/1042507163>

03.02.2012

Diareja

Vir: <http://www.mladina.si/>

03.02.2012

Kultura

Velika zgodba v malih sličicah

Italijanska zima, risani roman iz časov, ko smo Slovenci bili rasa – ampak ne človeška

Max Modic | Mladina 5 | 3. 2. 2012

Minilo je četrst stoletja, odkar se je na ameriških knjižnih policah v obliki grafičnega oziroma risanega romana pojavil Maus, strip Arta Spiegelmana, ki je radikalno premaknil meje dojemanja stripovskega medija. Maus pripoveduje resnično zgodbo Vladeka S., Artovega očeta, ki je preživel holokavst. Liki v Mausu so antropomorfn in metaforični: Židje so prikazani kot miši, Nemci kot mäcke, Poljaki kot prašiči, Američani pa kot psi. Trda, občutena pripoved je tvegalja, da jo obsdijo trivializiranja holokavsta, a zgodilo se je ravno nasprotno: ko je Spiegelman Žide prikazal kot miši, je poudaril zgodovinsko pogojeno izolacijo ter trpinčenje tega naroda in njegove vere. Spiegelman je nato komentiral: »V Žide vodju citiram Hitlerjevo izjavo, da Židje vsekakor so rasa, toda ne človeška, izjavo, ki je nisem mogel pregnati iz misli.«

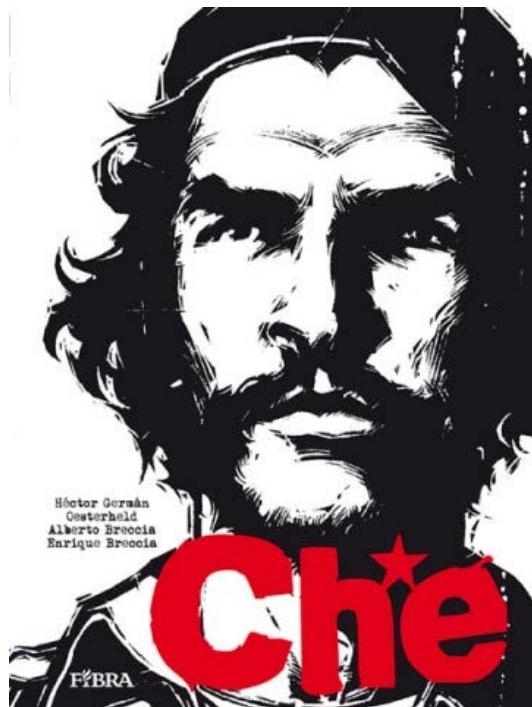
Celoten članek na: <http://www.mladina.si/108889/velika-zgodba-v-malih-slicicah/>

02.02.2012

'Che' – strip koji je njegovog autora koštalo života

Saša Čobanov

'Lik kao što je Che ne zasljuje da se knjiga o njemu objavljuje u anonimnosti' - bile su riječi Hекторa Germana Oesterhelda, autora stripa kojeg je argentinska vojna junta nakon toga ubila zajedno s njegove četiri kćerke.

'Che' (Fibra, 2011.)

Kad je 8. ožujka 1960. povodom komemoracije za žrtve eksplozije teretnog broda "La Coubre" (brod je prevozio 76 tona streljiva iz Atwerpena, a nesreća se pripisuje CIA-i), kubanski fotograf **Alberto Diaz Korda** fotografirao **Ernesta Guevaru**, poznatijeg kao **Che**, ni sanjati nije mogao da će jedna od 31 okinute fotografije tog argentinskog revolucionara postati bez sumnje najslavnija fotografija u povijesti, simbol koji ni danas, nakon više od 50 godina ne gubi svoj značaj ni svoju snagu. Maryland Institute College of Art je baš tu fotografiju proglašio najvažnijom fotografijom dvadesetog stoljeća, Victoria and Albert Museum je priznao da nema u čitavoj povijesti fotografije kao umjetnosti ni jedne fotografije koja je toliko puta reproducirana kao ova Kordina, a Jonathan Green, ravnatelj UCR/California Museum of Photography ističe kako je baš ona, u povijesti umjetnosti nazvana **Guerrillero Heroico**, jedina fotografija koja ima moći da govori svim svjetskim jezicima – da se poput nekog hijeroglifa, alfa-numeričkog znaka i instant simbola, gotovo pa misteriozno pojavljuje baš tamo gdje započinje sukobe u cilju da ih okonča.

Od rata u Vijetnamu i "Veselog pariškog svibnja" 1968. pa sve do danas, u bilo kojem kutku svijeta nema buntovnika s razlogom, anarhistu, studenta filozofskog fakulteta koji traži svoja prava pred mrskim dekanatom koji bi izašao na međdan neprijatelju bez "Guerrillera Heroica", prisutnog tu negdje u bilo kojem aranžmanu (da li je riječ o tetovaži, zastavi, slici, šalu, majcici, bedžu, zakrpi...). Che je Che svugdje. Jednak i u Argentini i na Kubi i u SAD-u i u Rusiji i u Hrvatskoj i u Srbiji. Che je neosporna ikona dvadesetog stoljeća i kao takav postao je neizbjegjan

dio pop kulture, bok uz bok s jednim Peleom, Muhamedom Alijem, Elvisom, Beatlesima, Jamesom Deonom, Bruce Leejem ili Andyem Warholom. E sad, razlozi postojanja tog fenomena, tog alternativnog kulta ličnosti, mogu biti sporni i o njima bi se dalo polemizirati. Ono što je zanimljivo, ono što totalno bode u oči jest činjenica da o jednoj tako eksponiranoj i eksplorativnoj povijesnoj ličnosti kao što je Che Guevara zapravo znamo jako malo, a gotovo sve informacije o životu i smrti tog argentinskog revolucionara svode se na čistu spekulaciju.

No kakav je naš zbiljski stav o Cheu? Da li ga uopće i imamo? Tko je uopće Che? Romantični revolucionar koji je za bolivarski idealizam žrtvovao vlastiti život ili loš političar, katastrofalni ministar i okrutan revanšist? Simbol komunizma ili najveći kapitalistički brend? Sve su to neke teze koje se spominju kad se za temu uzme Che, no istina je valjda kao u svemu, negdje između.

Nekako mi se čini da priči o Cheu mnogi pristupaju više s mitske nego s realne strane te sam dojma da većina onih koji na prsa stave njegov lik ni ne idu dalje od najpovršnijih mitova o Cheovom liku i djelu, a ponajviše sumnjaju da tu istu većinu njegov lik na majici motivira da nešto zbiljski promijene u sustavu u kojem se kreću. Možda se varam, možda to samo cink iz mene rogori, no zaista mi je smiješno kad vidim radikalno lijeve studente kako sa Cheom na prsima, ulom u ruci i bradom na licu zajapureno objašnjavaju pogrešno shvaćene, a do pola pročitane (i napamet naučene) antikapitalističke teze Noama Chomskog ili Slavoja Žižeka. Sorry guys, u takav anarhizam ne vjerujem. Cheov lik je eksploriran preko svake mjere (baš sam danas vido u nekim novinama ogromnu zastavu s likom Chea koju su navijajući Olympique Marseilla, inače jedna od najopakijih huliganskih navijačkih skupina na svijetu, razvili preko čitave jedne tribine na Velodromeu!?), toliko da je on nažalost danas postao samo lik bez ikakvog sadržaja, tipičan konzumeristički proizvod.

No, to je problem za koji je Che najmanje kriv. Istu sudbinu dijele i mnogi drugi simboli poput anarhističkog zaokruženog A, no to ne znači da ćemo zato taj simbol odbaciti. Puno se simbola ustanka i revolucije danas prodaje i na njima se dobro se zarađuje. Autoritet, pogotovo kapitalizam, sklon je sve, ali baš SVE okreuti u svoju korist. Primjerice, nakon Seattleskih prosvjeda 1999. na kojima je masa Nike trgovina bilo razrušeno i spaljeno, Nike je isfurao svoje reklamne plakate s fotografijama tih devastiranih trgovina i njihovim uobičajenim sloganom: "Just do it!". Pa neka se to shvati kako hoće. Usput, iste godine su čak pokrenuli liniju majica na kojima piše "Anarchy" i "Revolution". Neoliberalni kapitalizam je takav po prirodi, zato i jest tako težak neprijatelj, izuzetno prilagodljiv i sklon izokretanju.

Hector German Oesterheld (RDD)

Osobno poštujem Ernesta Che Guevaru. Ako ni zbog čega drugog, onda zbog činjenice da je udobnu ministarsku stolicu, s koje se mogao mirno debljati, zamjenio bolivijskom prašumom. Mogao se skupa sa Titom igrati Nesrvstanim, piti najskuplji viski i guziti Sophiu Loren, ma mogao se, na koncu, držati svoje profesije i biti liječnik u nekoj argentinskoj vukojebini, a svi vrlo dobro znamo što znači biti doktor u malom mjestu. Ipak, on je imao ideju, viziju, istina naivnu i promašenu viziju, no ipak viziju slobodne i ujedinjene Latinske Amerike za koju je spreman bio dati život. I dao ga je.

Poštujem ga. Ali ga nipošto ne idoliziram. Jer svaki čovjek koji je spreman umrijeti za svoje ideale, samim time ne zaslужuje automatski moje divljenje (evo banalnog primjera vjerskih ekstremista), a još pogotovo ako je osim sebe, spreman i druge odvući u smrt. Više sam za to da, ako prepoznajemo Cheove ideale kao svoje, naučimo nešto od njega i ne ponavljamo njegove greške. Inače će se povijest (gle, kako zvuči otrcano), stalno ponavljati.

'Che' (Fibra, 2011.)

Che je ubijen 9. listopada 1967. u bolivijskom selu La Higuera, a godinu dana kasnije, 1968., Buenos Aires je oblijepljen plakatima koji najačuju objavljivanje Chea, biografije koju su napravili najveća imena argentinskog stripa, scenarist **Hector German Oesterheld** i crtač **Alberto Breccia**, uz suradnju sina **Enriquea**. Uspjeh je bio munjevit, a strip se širio među mladima, prelazio je iz ruke u ruku i postao neka vrsta revolucionarnog evanđelja. Kriza je 1974. u Argentini kulminira vojnim udarom, a na vlast je došla vojna junta generala **Jorgea Rafaela Videla** koja je u svoju stravičnu spiralu zločina ubacila i Chea koji biva zabranjen. Sve table stripa su bile uništene, sve osim jedne koja je bila zakopana u vrtu ispred kuće Alberto Breccie. On nije dozvolio da Che umre po drugi put. Tek 1987., nakon pada diktature, ovaj zabranjeni klasik izlazi na vidljivo, a ovaj tekst je zapravo posvetu njemu i njegovom scenaristu, jednom od najznačajnijih stripaša u čitavoj povijesti stripa, Hectoru Germanu Oesterheldu kojeg je, između svega ostalog, baš ovaj strip i koštalo života. Strip koji će nam na neki način otvoriti oči i donekle pružiti neke odgovore na pitanje tko je zapravo Che.

"Nakon čitanja Oesterheldovih stripova više si nismo mogli dozvoliti čitati bilo što". Bile su to riječi velikog humoriste **Roberta Fontanarosse**, koji je u Argentini, zemlji stripa i nogometra, bio ekspert i za jedno i za drugo. E pa, upravo on je rekao: "I što nakon Osterhalda?"

Hector German Oesterheld, sin njemačkog Židova i majke Španjolke rodio se u Buenos Airesu 23. Srpnja 1919. Datum njegove smrti je nepoznat, baš kao i datum smrti bilo koje od njegove četiri kćerke – Else, Diane (bila je trudna), Estele i osamnaestogodišnje Marine. Kao i datum smrti bilo kojeg od oko 30 tisuća desaparecidos (nestalih) smaknutih za vrijeme Videline diktature. Svi su oni nakon dugotrajnih tortura zrakoplovima bacani u more. Čim je preuzela vlast, vojna junta je odmah, bez oklijevanja odlučila pokazati svoje pravo lice. Inspirirani nacizmom (tisuće nacista iz čitave Europe su nakon Drugog svjetskog rata spas pronašli baš u Argentini gdje su se vrlo brzo inkorporirali u vrh argentinskog vojnog establišmenta), frankizmom i neopisivom mržnjom prema lijevom i progresivnom svjetonazoru, odmah su počeli primjenjivati tehnologiju pakla industrijskih razmjera. Među tisućama nestalih bile su na stotine lijevih intelektualaca, pisaca, pjesnika... Svima onima koji su se usudili misliti i ne slagati se sa otvorenim fašizmom kojeg je propagirala Videlina diktatura, stavljena je meta na leđa.

'Che' (Fibra, 2011.)

General **Luciano Mendez**, odgovoran za najveće javno spaljivanje knjiga izvršeno 29. travnja 1976. izjavio je "Na isti način na koji smo vatrom uništili subverzivnu dokumentaciju koja šteti intelektu i našem kršćanskom biću, biti će uništeni i neprijatelji argentinske duše." Pročitavši izjavu generala Iberica Santa Jainea, guvernera provincije Buenos Aires u kojoj javno, bez ikakvih eufemizama kaže: "Prvo ćemo ubiti subverzivne, pa onda njihove simpatizere, a na kraju sve one koji su ravnodušni" zgrozila me gotovo identičnost mantere fašizma, koja je bila službena politika u NDH. Izjava Mile Budaka kako trećinu Srba treba preseliti, trećinu pokrstiti, a trećinu pobiti u svojoj jezovitosti neodoljivo podsjeća na ovu Santa Jainea i nije slučajno da je sudbina Osterhalda i mnogih drugih "subverzivnih" elemenata bila identična sudbinii Augusta Cesarca, Otokara Keršovanija, Ognjena Price ili Božidara Adžije.

Argentina je nakon Drugog svjetskog rata bila stripovski El Dorado, obećana zemlja koju su pohodili i u kojoj su stvarali mnogi europski velikani poput **Huga Pratta** i mnogih drugih. Hector German Oesterheld je bio na čelu tog El Dorada, prvi među jednakima. S bratom Jorgeom je pokrenuo izdavačku kuću Frontera čija su izdanja uskoro totalno promijenila povijest stripa. Neka su dosegla nakladu od preko 100 tisuća primjeraka, a i sam Borges je bio općaran Oesterheldovim univerzumom. Jednostavno, tada je u Argentini, zemlji nogometa i stripa, upravo stripša bio najveća zvijezda. No, nakon što je 1957. izšla prva epizoda "El Eternauta", Hector German Oesterheld i službeno dobiva mjesto bok uz bok samom Borgesu. Nitko tko je pročitao "El Eternautu" ne može više čitati bilo kakav strip. Jer taj strip otvara čitatelju jednu sasvim drugu dimenziju, onu koja strip stavљa u red onih djela visoke literature što su u različitim režimima bila smatrana opasnim i subverzivnim. "El Eternaut" ispunjava zahtjev francuskog pisca Emila Ciorana da knjiga mora predstavljati opasnost. "El Eternaut" predstavlja nevjerojatno točno proročanstvo tragedije koja će zadesiti Argentinu dvadeset godina kasnije.

Već tada je Oesterheld bio označen, a rad na biografiji legendarnog argentinskog revolucionara Che Guevare bio je konačni dokaz koju je stranu u toj politički nestabilnoj i podijeljenoj zemlji on izabrao. Ta biografija je objavljena 1968. za vrijeme Onagrijine diktature. Izdavač je predlagao da se knjiga objavi kao anonimno djelo, no Oesterheld je odgovorio: "Lik kao što je Che ne zaslzuje da se knjiga o njemu objavljuje

u anonimnosti". Zamišljen i stvoren u revolucionarnom žaru svoje epohe kao duboko emocionalna reakcija na gerilčevu smrt, "Che" je trijumfalno dočekan u Buenos Airesu i prva je naklada gotovo trenutačno nestala. Međutim, vrlo brzo dolazi do premetačne izdavačke kuće, a Oesterheld i Breccia dobijaju prijetnje smrću. Nedugo potom, nakon vojnog puča, argentinski vojni režim prevrnuo je nebo i zemlju kako bi sakrio apsolutno sve tragove djela čije je posjedovanje predstavljalo opasnost.

'Che' (Fibra, 2011.)

Ako zanemarimo povijesni kontekst ovog stripa i posvetimo se analizi samo njegove umjetničke vrijednosti, doći ćemo do zaključka da je "Che" biografija, no nimalo klasična i najamnička biografija o nekoj važnoj ličnosti. Ona je mučna, ona je spora, ona je teška. Kako i za same autore, tako i za čitatelje. Osterhalderov scenarij zauzima mjesto negdje između poezije i proze toka svijesti. Taj tok je gust, grub i oštar. Razgranatim i zamršenim linijama pripovijedanja, potpomognutim brojnim ubačenim scenama iz prošlosti, Oesterheld smješta Chea u njegov politički, kulturni, povijesni i ekonomski okvir. "Che" nije novinska priča prerušena u formu stripa, ona je izuzetno teško štivo koje paralelno dok vas "prebija" donosi vam predavanje o marksizmu i argentinskoj povijesti, monolog o socijalizmu i revoluciji. Oesterheld i Breccia žele da svakom sljedećem stranicom osjećamo Cheov bijes, njihov bijes, očaj i krik svakog Južnoamerikanca koji želi biti slobodan. U tome i uspijevaju. Ovaj strip nam pruža približno jasnu sliku Chea kao osobe od krvi i mesa te objašnjava korijene njegovih ideaša koji dovode do lakšeg shvaćanja razloga njegove borbe. "Che" Hectora Germana Oesterhelda i oca i sina Breccie je totalni antipod odvratne posterske estetike kojom su Sjeverna Amerika i Europa prostituirale Guevarin lik, stvorivši od njega vulgaran konzumeristički proizvod.

02.02.2012

AFRIČKE PUSTOLOVINE - 2 (Julio Radilović & Zvonimir Furtinger)

Piše: Zoran Đukanović

Grafizam

Već prvom tablom, ili baš ako insistirate, sa prva četiri kaiša prve epizode Afričkih pustolovina, Jules je pokazao da crna u ovom stripu neće biti tek crna. Ona ovde poseduje masnoću koja će tako sugestivno dominirati noćnim tminama Afričkih pustolovina. Još jedan strip u kome je Jules trijumfovao akcentima crne bio je Kapetan Leši (1960-1964). Afričke pustolovine poseduju još nešto, mekoću linije koja će ostati neprevaziđena unutar Julesovog opusa. Reč je o bogatom korišćenju chiaroscura, a s mnogo manje šrafure. Istina, u prvoj od tri epizode Afričkih pustolovina Jules koristi „belamyejsku“ pointiliistička tačkanja tušem (ne bojom), što je ekvivalent semčenju. U druge dve epizode, ovaj efekat će isčeznuti. Tretman odeće, opipljivost tkanina je ono što me snažno privlači u Afričkim pustolovinama, prevoji na njima i senke koje se uvlače u te prevoje. Istovremena „izlomljenost“, izgužvanost i mekoća te odeće. „Punomasnost“ tame nastale u Julesovoj igri dočaranja tekstura.

Julesova crna ovde poseduje 'masnoću' koja će dominirati noćima Afričkih pustolovina

Četiri stripa jesu Julesov trijumf i dosezanje svetskog kvaliteta. Kroz minula stoljeća, Afričke pustolovine, Kapetan Leši i Herlock Sholmes. Ovome moram da dodam i krunu njegovog ilustratorskog rada – deset bogato ilustrovanih knjiga o Tarzanu, kao i naslovne strane za knjige „Arapskog ciklusa“ Karla Maya. Nisam slučajno na početku teksta pomenuo knjigu *Kroz balkanske gudure*, čija mi je naslovna stranica urađena Julesovom rukom ostala arhetipski urezana u sećanje. Govoreći o nabrojanom, ne mislim na profesionalni kvalitet, jer njega je Jules uvek imao, nego na onaj drugi, mnogo teže dosežan, kreativni kvalitet. Recimo, razlika između *Partizana*, koji su inače tako dobro prolazili u Holandiji, i Kapetana Lešija je upravo u finoj, ne lako prelaznoj granici između profesionalnosti i najviših kreativnih dometa u stripskoj vizuelnoj naraciji. Tu granicu većina velikih majstora zanata ne uspeju da predu više od nekoliko puta u svojoj karijeri.

Govor tela

Govor tela jedan je od najvažnijih elemenata govora stripa. Užasno je bitan način na koji ljudi u stripu sede, kreću se, rotiraju u prostoru, osvrću se, smeše ili pokušavaju da sakriju svoja osećanja, kako se dodiruju. U pogovoru za album *Grob u prašumi* ponešto sam napisao o Maurovićevom govoru tela. Pokušaću da govorim o dva govora tela u Afričkim pustolovinama. Pokušati objasniti njihovu telesnost i eventualno seksualnost. Kao i uvek kada je reč o interpretacijama, nužno se nalazimo na skliskom terenu. No, nije prvi put da se izlažem ovakvom riziku eksplikacije neizgovorenog. To mi je deo eseističkog i kritičarskog posla.

Igre dočaravanja teksture - izgužvanost i mekoća prevoja na odeći i tama koja se uvlači u njih.

Naravno, govorim o dva glavna lika Afričkih pustolovina vodiču Hardyju i Ljiljani, studentkinji hemije, zagrebačkoj koleginici Toma N'keme, studenta geologije. Postkolonijalni narativ Afričkih pustolovina ipak nikada neće otići toliko daleko da bi realizovao prelazak seksualno-rasne barijere između Toma i Ljiljane. Oni će, naravno, ostati drugari tokom afričkih avantura. Šezdesete dvadesetog veka nisu bile spremne za više od toga. Uostalom, Tom i nije glavni lik nego nego su to Hardy i Ljiljana. A ova dva lika su „asimetrični“. Ne pripadaju standardnom paru junaka koji bi razvili stereotip očekivane privlačnosti muškarca i žene. Postoji generacijska, može se reći biološka i socijalna razlika između Hardyjevih procesa starenja i zrenja njene mladosti.

Interesantan je način na koji je prikazana muževnost jednog šezdesetogodišnjaka. Govor tela otežanog godinama, hranom i alkoholom, a opet tako spontan i negde gibak, primer je bravure diskretnosti u Julesovom crtačkom portretisanju jednog lika. Koliko je Radilović imao godina kada je kreirao Hardya? Trideset i četiri. Ne sećam se kada sam sreo da tridesetogodišnjak ovako savršeno portretiše dvostruko stariji lik od sebe, ušavši do detalja u telesnost u kojoj nikada sam nije bio. U jednom intervjuu Radilović, na pitanje da li mu se u vezi sa stripom dogodilo nešto neobično, odgovara: „Kada sam završio skiciranje vodiča iz Afričkih pustolovina, žena i ja smo nakon šetnje otišli na večeru u gostionicu Vinodol. Odjednom sam za jednim stolom video čovjeka koji je podsećao na netom završenog vodiča. Mislio sam da mi se to pričinilo pod utjecajem višesatnoga crtanja, no mnoge su se osobe, premda ih nisam poznavao, prepoznale i u strip-serijalu Kapetan Leši.“

A šta je sa govorom tela studentkinje hemije Ljiljane? U čemu je hemija njenog govora tela? Još kao dečak sam znao da je ona lepa i – erotična. Nisam u to vreme imao ime za ovaj osećaj, ali znao sam da proizvodi neku vrstu dodatka uzbudjenja u mom čitanju i da tu razliku nije moguće zaboraviti. Ljiljana iz Pobune u Kiboku, Mongoa i Čarobnjaka s Mjesečevih planina bila je kombinacija klasičnosti, građanski učitve (gotovo puritanske) elegancije i erosu. S krivina i mekote njenih nogu i ruku (da, baš tim redosledom) nisam mogao da odvojam pogled.

Ona je sa srdačnošću skojevke / partizanke / posleratne omladinke (lanac istorijskih transformacija ženskih uloga na našim prostorima četrdesetih, pedesetih i šezdesetih, tri zanimljive decenije dvadesetog veka) u stvari jedno biće koje tek treba da otkrije punoču svoje seksualnosti. Ne bih se zakleo da bi se Jules nužno složio sa ovom seksualnom ekonomijom wilhelmreichovskog tipa čitanja Ljiljaninog lika, ali to i nije najbitnije. Glavna junakinja Afričkih pustolovina ima više nego senzualno telo zrele žene, psihologiju prostosrdačne drugarice sa fakulteta i, ponekad, gotovo detinju bezazlenost.

Mnogo toga strip nam priopeda neeksplicitno, bez objašnjavanja, kroz jezik tela. Jedna ruka koja se penje od kolena ka preponama ženskog tela, iako je stavljena u kontekst žanr scene „kafanske poročnosti“ (Pobuna u Kiboku, kaiš k-24), snažno je prisustvo senzualnog i erotskog u Afričkim pustolovinama, koje su neki pogrešno pročitali kao tek eto „priču o nesvrstanima“. Ne, slojevi Afričkih pustolovina nimalo se ne iscrpljuju političkom korektnošću svog površinskog sloja...

Želite li više dokaznog materijala da je Ljiljana najorotskiji lik u čitavom Julesovom opusu? OK, lista sledi: Pobuna u Kiboku, kaiševi k-2, k-18, k-36, k-59, k-89, k-90, k-96, a zatim Mongo, kaiševi m-3, m-5, m-53, m-58, m-61, m-63, m-91, m-97, m-98 i na kraju Čarobnjak s Mjesečevih planina, kaiševi č-4, č-36, č-50 i č-61.

(nastaviće se)

(originalno objavljuvanje: „**Kvadrat**“ br. 21, Bizovac, 2009)

Kvadrat # 21 lako kupite v Strip.art.nici Buch

01.02.2012

Ker se približuje kulturni praznik, malce poezije:[Predstavitev](#) | [Kje smo](#) | [Kontakt](#) | [Delovni čas](#) | [Novo-stripi](#) | [Novo-ostalo](#) | [Povpraševanje](#) | [Drobtinice](#) | [Galerija](#) powered by
mojastran.com